

A LA LLETRA

Cúpules

Albert Garcia i Hernández

Darrerament podríem pensar que ens trobem a Istanbul o al Vaticà. En aquest darrer cas, no estaria gens malament. Com diuen a Alcoi: alguna volta han de guanyar els moros. Què els sembla si ara tots els visitats pel papa li tornàrem la visita? Però, això sí, en les mateixes condicions. S'imaginen un Vaticà col·lapsat, també, econòmicament? Però tornem-hi: esmentava aquestes ciutats pel *skyline* dibuixat per les cúpules.

Sembla que les cúpules mai no van soles. Quan Felipe González diu que podia haver volat la cúpula d'ETA, a quina de totes es referia? Perquè cada X temps llegim que ha estat desmantellada. A banda de l'oportunitat o no de la declaració, no els sona a l'Stanley Kubrick del *Doctor Strangelove* (en castellà, *Teléfono rojo, volamos hacia Moscú*). Quin plaer és aquest: tindre a la punteta del dit el botó (o a la punteta dels llavis la decisió) per a fer volar qualsevol? Les declaracions han provocat un rebombori que em produeix perplexitat quan pense que el tristament famós membre de la Brigada Político-Social (per als joves: policia política de Franco), secció València, anomenat Ballesteros, va ser erigit com a cap de la lluita antiterrorista pel govern González. Com no es pot recordar el seu cinisme mentre repartia hòsties?: què et penses, que quan "vinguen els teus" jo no seré al mateix lloc?

Tornem al papa. S'ho mereix. S'ho treballa. Aquest responsable reincident de les morts per sida o per avortament clandestí o per la submissió de la dona, encén l'encenall, mai apagat i que torna i torna, de l'anomenada, entre d'altres per l'Església, Guerra Civil (per als joves: colp d'estat militar contra un govern legítimament constituït) i ens parla dels anys trenta. No dels seus, a l'Alemanya nazi, sinó dels nostres. I no veig una reacció com la que sol emergir quan, per exemple, Chávez parla de nosaltres. Què més volen els vencedors? Què volen aquesta gent? No tenen prou amb la Transició? Sembla que no. I tot aquest conjunt, ara sí, més lligat als aspectes més rancis dels anys trenta (per als joves: a Berlín, a Espanya, l'alegria era una altra), constitueix la cúpula perillosa capaç de convertir l'encenall en incendi, pete qui pete: preservatius, avortament, sexualitat triada, nacionalitats, república, etc., és a dir, tot allò que va representar un respir de llibertat en una Espanya arrasada per segles de Torquemada.

Les cúpules del Marroc, d'Espanya, de l'ONU s'agermanen sota una sobtosa miopia.

I ara ens arriba la segregació de la y grega. Pobreta ella. L'única amb reminiscències hel·lèniques. Per què li han fet això? Deu ser perquè és una copulativa? Copular? Vade retro! "Cupulem", doncs, "cupulem", que el món s'acaba.

"L'estudi és fonamental: no saps les vegades que he canviat les taules de lloc", explica l'artista.

La conversa se centra en el seu estudi i el fet que va estar quasi dos anys sense poder pintar quan es va traslladar des de casa dels pares a la casa refor-

mada dels avis. "A Joan Miró també li va passar el mateix: en el nou estudi no podia pintar, va estar dos anys sense fer-hi res de profit. Recorde que,

quan ho vaig llegir, em va divertir, tan exagerat com em semblava! I a mi em va passar exactament igual al cap de poc de temps! L'estudi és fonamental: no saps les vegades que he canviat les taules de lloc, a la recerca de la millor llum, del millor espai". Trau un catàleg, una retrospectiva de la seua obra, i

me'l regala. Li demane que me'l dedique. Remuga una mica, perquè no li agrada escriure, però per fi es decideix: "A Martí Domínguez, amb la promesa de pintar la *quebrantà* del Naro. Molina Ciges". Estic segur que complirà la seua paraula. Del Colorado al Naro: això és, al capdavall, la vida.

UN PAÍS DE PARAULES

Un món gran i terrible

Francesc Calafat

SUBSÒL

Unai Siset
Edicions Bromera
Alzira, 2010. 181 pàgines

Què du a transfigurar-se en Unai Siset autors tan diferents com P. Alapont, M. Baixauli, V. Borràs, E. Camps, A. Greus, U. Lozano i V. Usó? Diversos motius. Volen trencar la monotonia d'un panorama literari totalment desatés per les altes institucions del País i superar la desconexió que sovint hi ha en el gremi. L'objectiu és mirar de crear expectatives amb un projecte innovador que consisteix a convertir la ficció en un experiment literari que vaja més enllà del llibre i dels autors. L'antecedent que conec és el Màrius Serra que concloué *Monocle* amb la

Fotografia del metro de París que ha inspirat els relats de *Subsòl*.

col·laboració dels seus lectors. El full de ruta d'Unai Siset és diferent: amb l'obra acabada es proposen eixamplar el viatge creatiu amb la participació dels lectors per mitjà d'una *web* i del *Face-*

book. Els resultats són encara incerts, i tot dependrà dels hams i les incitacions que sàpia inventar l'autor col·lectiu. Allò cert, per ara, és que la proposta és valenta. *Subsòl* es proposa d'imaginar,

a partir una foto inquietant feta al metro de París l'any 1979, vides unides per l'atzar i mostrar-ne passions i somnis, vivències i frustracions, secrets i desesperances. Embastades amb el fil del *thriller*, consistent en l'ocultació i el descobriment gradual o parcial dels enigmes. Així, observem un germà que busca el bessó que no coneix; el fill del president de la República que tracta de salvar el nom del pare; la mala consciència d'un estudiant que, per ajudar un amic, admirador de les gestes antisistema d'un terrorista, causa ferides profundes en una jove, o la vida solitària d'una arquitecta visionària... Fet i fet, Unai Siset no vol alligonar, sinó explorar aquest món gran i sovint terrible, on l'inesperat pot tenir efectes dramàtics, fins i tot morals, en la vida de les persones, i que posen de manifest "l'impossible control de les coses reals", que diu Philip Roth en *Operació Shylock*. *Subsòl* és divers en resultats, però els relats dedicats a Henry, Judes o Orofila, posem per cas, ofereixen al·licients raonables al lector.